

Beata Mikulik

Program nauczania przedmiotu plastyka w gimnazjum

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Ogólne założenia edukacyjne i cele programowe	4
II. Cele wychowawcze.....	5
III. Treści nauczania.....	7
A. Dzieje sztuki.....	7
B. Tajemnice plastyki.....	14
C. Działalność plastyczna.....	16
IV. Procedury osiągnięcia szczegółowych celów edukacyjnych.....	19
A. Sposoby osiągnięcia celów (procedury)	19
B. Metody i formy osiągnięcia celów.....	20
C. Środki i materiały dydaktyczne do realizacji programu.....	21
📁👤 Podstawowe.....	 21
📄👤 Uzupełniające.....	22
V. Planowane osiągnięcia ucznia i propozycje ich oceny.....	23
A. Prognozowanie efektów nauczania i wychowania.....	23
B. Zasady, metody i kryteria oceny osiągnięć ucznia.....	24
📁👤 A. Ocenianie jako analiza poziomu umiejętności	25
📄👤 Ocenianie jako analizowanie poziomu opanowania treści	programowych.....25.

Wstęp

W prezentowanym programie nauczania plastyka rozumiana jest jako dziedzictwo kultury, proces przemian następujących w kulturze oraz działania plastyczne, czyli aktywność twórcza podejmowana zarówno przez artystów, jak i samych uczniów.

Gimnazjum jest tym etapem edukacji, na którym kończy się nauczanie plastyki jako przedmiotu szkolnego (licealna Wiedza o kulturze dotyczy wszystkich rodzajów sztuk, nie tylko plastycznych), dlatego ważne jest wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności plastyczne, z których będą mogli korzystać podczas dalszej nauki przedmiotów humanistycznych, a często w ciągu całego dalszego życia.

W tej sytuacji trzeba zadbać o uwrażliwianie młodego człowieka, rozwijanie jego potrzeby tworzenia, aktywnego kontaktu ze sztuką i kształtowania estetyki własnego otoczenia. Nauka powinna zapewnić uczniom zdobycie różnorodnych doświadczeń w kontaktach ze sztukami plastycznymi. Winna też wzbogacić wiedzę o artystach i ich dziełach, uczyć wartościowania zjawisk w sztuce, rozwijać umiejętności plastyczne kreatywność oryginalność myślenia twórczego.

Aby proces nauczania przebiegał właściwie i efektywnie, należy podczas jednostki lekcyjnej przekazywać wiedzę różnymi metodami, łącząc i uzupełniając teorię – praktycznymi działaniami plastycznymi, również z wykorzystaniem komputera. Da to obraz bogactwa sztuki, uświadomi uczniom, iż plastyka rozumiana jako „teoria” – wiedza o sztuce, dziedzinach sztuki, środkach wyrazu artystycznego stosowanych przez artystów – stanowi całość, jedność z podejmowanymi działaniami twórczymi, samym procesem tworzenia dzieła oraz bezpośrednim odbiorem sztuki.

Opracowany przeze mnie program nauczania i proponowane sposoby jego realizacji, m. in. działania plastyczne jako komentarz, puenta przerabianego materiału teoretycznego, system oceniania efektów nauczania biorący pod uwagę aktywną postawę ucznia, zmierza do przywrócenia młodzieży obrazu sztuki jako jednego, lecz bardzo bogatego i zróżnicowanego zjawiska.

Propozycje rozwiązań edukacyjnych zawarte w programie nauczania plastyki w gimnazjum wynikają z moich różnorodnych doświadczeń zdobytych w trakcie pracy pedagogicznej w szkole i podczas realizowania autorskich programów plastycznych uwzględniających rozmaite potrzeby uczestników, ale też ze świadomości warunków, w których program może być realizowany oraz zmieniającej się sytuacji nauczycieli i uczniów.

I. Ogólne założenia edukacyjne i cele programowe

- Poznawanie tradycji sztuki kręgu europejskiego i sztuki polskiej – epok, stylów, sylwetek artystów – na tle sztuki światowej i wybranych kultur starożytnych.
- Zauważanie kulturotwórczej roli sztuki w historii.
- Poznawanie korzeni sztuki na przykładach wybranych cywilizacji starożytnych.
- Rola sztuki i jej przemiany w ciągu dziejów, funkcje i zadania sztuki dawnej, nowoczesnej i współczesnej.
- Przemiany treści i formy dzieł sztuki, omawianie wybranych czynników determinujących m.in. czas, miejsce powstania dzieła, tendencje estetyczne epoki, szkoły, postawa i temperament artysty, techniki wykonania.
- Poznawanie podstawowych pojęć plastyki dotyczących analizy dzieła oraz pojęć terminologicznych z zakresu historii sztuki w celu właściwego opisu i analizy dzieł i stosowania ich we własnej twórczości.
- Przeobrażenia sztuk plastycznych w ciągu dziejów, narodziny nowych dziedzin, gatunków sztuki współczesnej, zacieranie granic między dziedzinami plastyki w sztuce współczesnej. Zacieranie granic między twórcą, dziełem a odbiorcą sztuki. Analiza przyczyn zjawisk.
- Określenie znaczenia i granicy wolności artysty w sztuce współczesnej.
- Sztuka jako element kultury masowej, reklama i inne dziedziny plastyki z nią związane.
- Społeczny odbiór sztuki, promocja sztuki, kształtowanie rzeczywistości poprzez podejmowanie złożonych działań mających na celu popularyzację plastyki.
- Poznawanie sposobów i form odbioru sztuki dawniej i dziś, określenie znaczenia mediów, m.in. prasy, radia, telewizji, internetu w pośrednim poznawaniu sztuki.
- Uczeń jako aktywny i poszukujący twórca, odbiorca i krytyk sztuki.
- Określenie cech i znaczenia fotografii i filmu jako artystycznych form wypowiedzi związanych z plastyką oraz ich znaczenia w dokumentowaniu plastycznych działań eksperymentalnych, np. happeningów, performance'ów.
- Sztuka jako forma komunikacji pozawerbalnej, poznawanie różnych form symbolicznego języka plastyki.
- Sztuka użytkowa jako forma kształtowania własnego wizerunku, własnego otoczenia. Podporządkowanie formy plastycznej przedmiotów życia codziennego spełnianej funkcji i zaspokajaniu potrzeb.

II. Cele wychowawcze

- Rozwijanie potrzeb poznawczych, motywowanie do pogłębiania wiedzy o plastyce poprzez wyrabianie postawy poszukującej, uczenie znajdowania różnorodnych źródeł informacji o sztuce.
- Kształtowanie postaw twórczych, rozwijanie osobowości twórczej, wyrabianie potrzeby podejmowania aktywnego działania, kreatywności, pomysłowości, oryginalności w działaniach plastycznych.
- Rozwijanie potrzeby twórczego myślenia rozbieżnego, uczenie poszukiwania wielości rozwiązań problemów plastycznych, w odróżnieniu od jednego rozwiązania zadań z dziedzin ścisłych.
- Rozwijanie wyobraźni – uświadamianie wpływu wyobraźni na sposób rozwiązywania problemów plastycznych i codziennych w kontekście uświadomienia znaczenia nauki plastyki dla przyszłego życia.
- Przygotowanie do świadomego uczestnictwa w kulturze poprzez uczenie wartościowania różnych zjawisk w sztuce, poznawanie wybranych instytucji i placówek kulturalnych, zajmujących się teatrem, filmem.
- Kształtowanie postawy twórcy, odbiorcy i krytyka sztuki poprzez własną twórczość plastyczną uczniów, kontakt z oryginalnymi i z reprodukowanymi dziełami plastycznymi.
- Rozwijanie umiejętności analizowania wartości artystycznych poznawanych dzieł i zjawisk w sztuce oraz potrzeby osobistej refleksji na ich temat; uświadomienie, że każdy ma prawo do własnego zdania na temat dzieł sztuki i subiektywnego oceniania ich w kategoriach estetycznych, pod warunkiem poznania ich obiektywnej wartości.
- Kształtowanie potrzeby estetyki otoczenia, zauważanie związków sztuki z życiem codziennym, wyrabianie potrzeby świadomego przeobrażania otoczenia poprzez podejmowane działania plastyczne o charakterze tradycyjnym i eksperymentalnym, również związane z technikami komputerowymi.
- Ekspresja plastyczna jako usankcjonowany kulturowo sposób prezentowania emocji, również negatywnych, w różnorodnych postawach artystycznych, uświadomienie terapeutycznej roli sztuki, sublimacji zachowań poprzez podejmowanie aktywności twórczej.
- Poznawanie różnych aspektów pracy plastyków, w tym higieny twórczości, specyfiki warunków pracy artysty, toksyczności niektórych materiałów plastycznych,

właściwego i bezpiecznego stosowania ich jako środków chemicznych.

- Poznanie znaczenia prawa autorskiego, przestrzeganie zasad własności intelektualnej we własnej twórczości, w tym podczas wykonywania prezentacji i projektów, również w przestrzeni wirtualnej, technikami grafiki komputerowej.

III. Treści nauczania

A. Dzieje sztuki

Sztuka starożytnej Grecji

Rozwój i podział na okresy sztuki greckiej. Najważniejsze zabytki architektoniczne. Świątynia. Porządki architektoniczne. Różne rodzaje budowli. Rzeźba okresu archaicznego, klasycznego i hellenistycznego. Zasada kontrastu w rzeźbie. Style zdobienia ceramiki. Malarstwo i mozaiki. Głębia i światłocień w malarstwie

Poczet wielkich artystów:

Fidiasz – mistrzostwo harmonii i proporcji postaci w rzeźbie greckiej..

Sztuka starożytnego Rzymu

Czas powstawania i zasięg sztuki rzymskiej. Zabytki architektury. Rozwój miast, kształtowanie się różnych typów budowli. Konstrukcyjne zdobycze architektoniczne. Wprowadzenie różnych materiałów budowlanych. Realizm i monumentalizm w rzeźbie. Malarstwo pompejańskie, iluzja przestrzeni w malarstwie.

Sztuka romańska

Wpływ religii chrześcijańskiej, czas trwania sztuki romańskiej. Rozwój architektury sakralnej. Rodzaje, formy, plany i konstrukcje budowli. Plan budowli. Cechy dzieł, podporządkowanie rzeźby, płaskorzeźby i malarstwa architekturze. Rodzaje i cechy malarstwa romańskiego.

Sztuka gotycka

Czas trwania sztuki gotyckiej. Wpływ religii chrześcijańskiej na sztukę. Zdobycze konstrukcyjne gotyckiej architektury i ich wpływ na kształt, formę i dekorację budowli sakralnych i świeckich. Witraż. Rzeźba, płaskorzeźba, polichromowane ołtarze szafkowe. Cechy stylu gotyckiego malarstwie. Tematyka religijna i elementy świeckiej. Malarstwo tablicowe.

Poczet wielkich artystów:

- Wit Stwosz – ludzki obraz świętych w rzeźbie średniowiecznej.

Odrodzenie

Czas trwania, zasięg, ważne ośrodki sztuki renesansowej. Znaczenie humanizmu dla rozwoju sztuki. Wpływ odkryć geograficznych. Powrót do ideałów sztuki starożytnej. Rozwój miejskiej architektury świeckiej i sakralnej, rodzaje i formy budowli, nawiązania do antycznych form konstrukcyjnych. Świecki i religijny temat w rzeźbie i malarstwie.

Malarstwo portretowe. Perspektywa zbieżna (renesansowa), modelunek światłocieniowy, realizm w malarstwie.

Sztuka odrodzenia w Polsce (pałace, rzeźba, malarstwo, renesansowy plan miasta).

Poczet wielkich artystów:

- Michał Anioł – afirmacja człowieczeństwa w malarstwie i rzeźbie, twórca dwóch epok.
- Leonardo da Vinci – geniusz wszech czasów, artysta wszechstronny, wynalazca, teoretyk sztuki.
- Rafael – spokój, harmonia, fascynacja antykiem w malarstwie i architekturze.

Manieryzm

Zasięg, podłoże i czas trwania zjawiska. Cechy sztuki epoki manieryzmu, dominujące środki wyrazu artystycznego. Wybrani twórcy, przykłady dzieł.

Barok

Czas trwania, źródła, przyczyny, ośrodki rozwoju sztuki barokowej. Znaczenie reformacji i kontreformacji. Cechy dzieł barokowych, dominujące środki wyrazu artystycznego. Rozwój architektury. Znaczenie kościoła Il Gesù jako wzoru w początkowej fazie baroku. Dekoracja wnętrza kościoła. Pałac barokowy. Kompozycja i forma ogrodów. Dynamika w rzeźbie. Religijna i mitologiczna tematyka malarstwa iluzjonistycznego. Rozwój malarstwa sztalugowego, stosowane środki wyrazu artystycznego.

Polska sztuka barokowa – rozwój architektury i malarstwa (portret sarmacki i trumienny).

Dekoracyjność i ornamentyka rokoka.

Poczet wielkich artystów:

- Gianlorenzo Bernini – dynamika i bogactwo form w rzeźbie i architekturze.
- Carravagio – mistrzostwo potęgowania nastroju za pomocą silnych kontrastów światłocieniowych.

- Diego Velázquez – budowanie głębi obrazów za pomocą światła i barwy.
- Pieter Paul Rubens – bogactwo kolorystyki, silne kontrasty światłocieniowe, dynamika.
- Rembrandt – obrazy i grafiki emanujące wibrującym światłem wyłaniającym się z mroku.

Klasycyzm

Czas trwania, źródła i ośrodki. Znaczenie myśli oświeceniowej, odkryć archeologicznych (Pompeje) na sztukę klasycyzmu. Powrót do wzorów antycznych w architekturze. Realizm i nawiązania do antyku w rzeźbie monumentalnej. Dominowanie rysunku nad barwą w malarstwie. Świecka, mitologiczna i religijna tematyka w sztuce.

Klasycyzm w Polsce (styl stanisławowski, rozwój architektury i malarstwa). Twórcy.

Poczet wielkich artystów:

- Jacques Louis Dawid – nawiązywanie do doskonałości proporcji i harmonii antycznych posągów w malarstwie.

Romantyzm

Zasięg, czas trwania romantyzmu w sztukach plastycznych. Romantyzm jako postawa wobec rzeczywistości, niejednorodność zjawiska. Indywidualizm. Związek idei romantycznych z ruchami narodowowyzwoleńczymi – odzwierciedlenie idei tematyce malarstwa i grafiki. Środki wyrazu artystycznego, nastrój i wymowa dzieł. Romantyczne malarstwo polskie.

Poczet wielkich artystów:

- Francisco Goya – wrażliwość na niesprawiedliwość i zło świata w malarstwie i grafice.
- Eugène Delacroix – dramatyczne wydarzenia uwidocznione w dynamicznych, barwnych kompozycjach.
- Piotr Michałowski – człowiek i koń jako ulubione tematy, dynamika w przedstawianiu dramatycznych, ważnych momentów historycznych.

Realizm

Zasięg, czas trwania, związki realizmu z ideami socjalizmu, rozwojem przemysłu.. Tematyka, forma dzieł, stosowane środki wyrazu artystycznego. Realizm w Europie.

Znaczenie twórczości realistów polskich w czasach porozbiorowych.

Poczet wielkich artystów:

- Gustave Courbet – wierny obraz codziennego życia i pracy człowieka.

Polskie malarstwo historyczne

Tematyka, treść, przesłanie i realistyczna forma polskiego malarstwa historycznego. Znaczenie malarstwa historycznego w czasach porzbiurowych dla umocnienia tożsamości narodowej. Teatralność i narracyjny charakter malarstwa historycznego. Twórcy.

Impresjonizm

Narodziny sztuki nowoczesnej. Czas powstawania dzieł. Związki z odkryciami XIX wieku. Wpływ wynalazku fotografii i odkryć z dziedziny optyki na kolorystykę, tematykę i formę obrazów. Odejście od dokumentacyjnej roli sztuki. Malowanie w plenerze. Wybrani przedstawiciele.

Postimpresjonizm

Wykorzystanie i przetwarzanie doświadczeń impresjonistów. Przedstawianie przeżyć, emocji i niepokojów wewnętrznych. Różne sposoby budowania form obrazów.. Prekursorski charakter w stosunku do kierunków artystycznych początku XX wieku. Główni przedstawiciele.

Poczet wielkich artystów:

- Vincent van Gogh – niepokój wyrażony przez silne kontrasty barw, linii, kierunków w ekspresyjnych kompozycjach.
- Paul Cézanne – budowanie przestrzeni obrazów ze zgeometryzowanych form (stożków, walców i kul).

Secesja, zjawiska w malarstwie polskim przełomu XIX i XX wieku

Czas powstawania dzieł stylu secesyjnego. Symbolizm i modernizm jako zjawiska związane z secesją. Dziedziny sztuki objęte przez styl secesyjny. Cechy stylu secesyjnego, stosowane środki wyrazu artystycznego. Twórczość malarzy polskich nawiązująca do secesji i symbolizmu.

Poczet wielkich artystów:

- Stanisław Wyspiański – mistrzostwo dekoracyjnej kreski, wszechstronna twórczość plastyczna i dramatopisarska.

Malarstwo 1. połowy XX wieku

Fowizm. Ekspresja barwy, przekazywanie silnych emocji i uczuć. Wybrani przedstawiciele.

Ekspresjonizm. Przedstawianie silnych emocji poprzez deformację kształtów, syntezę formy, ekspresję barwy. Brzydota jako istotna kategoria estetyczna. Społeczna wymowa dzieł. Wybrani przedstawiciele.

Kubizm. Geometryzacja form, przestrzeń kubistyczna. Fazy kubizmu. Wprowadzenie techniki kolażu. Twórcy kubizmu.

Poczet wielkich artystów:

- Pablo Picasso – twórca kubizmu, nieustanne poszukiwania artystyczne, wiele zmieniających się faz i okresów twórczości.

Formiści polscy. Związki z kubizmem, ekspresjonizmem i polską sztuką ludową. Wybrani przedstawiciele.

Poczet wielkich artystów:

- Stanisław Ignacy Witkiewicz – oryginalna twórczość malarska i fotograficzna, teoria sztuki (wprowadzenie pojęcia Czystej Formy), prekursorska twórczość dramatyczna.

Abstrakcjonizm. Wpływ różnych nurtów malarstwa na kształtowanie kierunku. Abstrakcjonizm spontaniczny i geometryczny. Przedstawiciele. Polskie malarstwo abstrakcyjne w okresie międzywojennym (Blok, Praesens). Wybrani twórcy.

Unizm. Określenie cech związanych z jednością obrazu.

Surrealizm. Źródła narodzin kierunku. Znaczenie podświadomości, marzeń sennych w kompozycjach. Wybrani przedstawiciele.

Kapizm jako kierunek w sztuce polskiej odwołujący się do nurtów kolorystycznych malarstwa końca XIX i początku XX wieku. Wybrani przedstawiciele.

Malarstwo po II wojnie światowej

Action painting, taszyzm, informel. Malarstwo abstrakcyjne jako działanie. Wybrani przedstawiciele.

Poczet wielkich artystów:

- Jackson Pollock – zdjęcie obrazu ze sztalugi, odejście od tradycyjnych materiałów i narzędzi malarskich, dripping jako metoda malarska.

Op-art jako abstrakcja geometryczna wykorzystująca złudzenia optyczne. Wybrani przedstawiciele.

Neofiguracja – sposób nawiązania do tradycyjnej sztuki przedstawiającej, różnice i główne środki wyrazu (deformacja). Odniesienia egzystencjalne. Wybrani przedstawiciele.

Poczet wielkich artystów:

- Francis Bacon – inspiracja obrazami dawnych mistrzów, przedstawianie tragizmu ludzkiej egzystencji.

Hiperrealizm – fotograficzna dokładność odtwarzania przedmiotu, imitacyjna rola sztuki.

Wybrani przedstawiciele.

Tendencja zerowa – oszczędność, prostota zastosowanych środków wyrazu artystycznego.

Zainteresowanie filozofią Wschodu i medytacjami. Wybrani przedstawiciele.

Sztuka polska po II wojnie światowej

Realizm socjalistyczny. Sztuka w służbie ideologii Monumentalizm, patos klasycznych form w malarstwie, grafice, rzeźbie i architekturze. Przedstawiciele.

Sylwetki wybitnych osobowości powojennego malarstwa polskiego.

Poczet wielkich artystów:

- Tadeusz Kantor – awangardowa twórczość malarska i teatralna, „obiekty sztuki”, ambaláže, happeningi, teatr Cricot 2.

Sylwetki wybitnych powojennych indywidualności rzeźbiarskich. Różnorodność postaw artystycznych, stosowanych technik i materiałów.

Poczet wielkich artystów:

- Magdalena Abakanowicz – oryginalna twórczość rzeźbiarska w tkaninie artystycznej (abakan), zainteresowanie egzystencjalnymi problemami współczesności.

Wybrane zjawiska w sztuce II połowy XX wieku i początku XXI wieku

Pop-art. Zainteresowanie kulturą masową, Wykorzystywanie ready-mades. Posługiwanie się tematyką zapożyczoną z kultury masowej, reakcja na elitarne tendencje w sztuce. Opakowanie, komiks, zdjęcia z czasopism jako tworzywo artystyczne. Posługiwanie się multiplikacją obrazów. Przedstawiciele.

Happening. Tworzenie zdarzeń artystycznych wykorzystujących elementy plastyki, teatru, muzyki, posługiwanie się alogicznością, przypadkowością, elementami improwizowanymi. Niejasność przesłania. Aktywny udział odbiorców w tworzeniu dzieł jako wyraz zmiany roli i miejsca odbiorcy. Twórcy happeningu.

Konceptualizm. Pomysł, idea, koncepcja jako podstawa dzieła plastycznego, zminimalizowanie roli samego dzieła – zmiana kształtu i znaczenia dzieła plastycznego. Przedstawiciele.

Poczet wielkich artystów:

- Joseph Beuys – kontrowersyjna twórczość awangardowa, konceptualizm.

Asamblaż. Wymowa dzieł tworzonych z elementów gotowych, nadawanie nowego znaczenia połączonym przedmiotom. Wybrane przykłady.

Environment i instalacje. Dzieło jako przestrzeń otaczająca widza. Różnorodność elementów environmentu. Instalacja jako zbliżona forma aranżowania przestrzeni. Różnice i podobieństwa. Wybrane przykłady.

Performance jako forma parateatralna, związki z happeningiem, podobieństwa i różnice (wyraźna granica między twórcą a odbiorcami). Znaczenie i rola happenera. Zainteresowanie własnym ciałem w body-art. Wybrane przykłady.

Land art (sztuka ziemi). Wykorzystywanie przyrody, otwartej przestrzeni, miasta jako tworzywa artystycznego. Świadoma ingerencja człowieka. Skala i rozmiary dzieł. Dokumentacja fotograficzna jako ważna forma przekazu przedsięwzięć (służebna, dokumentacyjna funkcja fotografii wobec sztuki współczesnej). Wybrane przykłady.

Sztuka video, multimedia. Wzbogacenie sztuki o nowe środki artystycznego przekazu. Rodzaje dzieł. Wybrane przykłady.

Sztuka publiczna. Dzieła współczesne w przestrzeni miast. Skala, rozmiary, funkcje. Różnice między pomnikami a obiektami sztuki publicznej. Wybrane przykłady. Graffiti – źródła, charakter, forma i znaczenie zjawiska.

B. Tajemnice plastyki

- Porównanie zwykłego spostrzegania i widzenia artystycznego, umiejętność widzenia jako element wrażliwości niezbędnej podczas poznawania dzieł sztuki i samodzielnej ekspresji plastycznej.
- Powtórzenie znanych i poznawanie nowych pojęć z dziedziny plastyki pozwalających na analizowanie elementów dzieł plastycznych wybranego artysty, kierunku, okresu, epoki.
- Znajomość pojęć: barwy podstawowe, pochodne, dopełniające, zjawisko powidoku, barwy czyste i złamane, łamanie barw, względność barw, szeroka gama kolorystyczna, wąska gama barw ciepłych i zimnych, akcent kolorystyczny.
- Pojęcie plamy barwnej oraz faktury plamy. Układ plam jako sposób budowania obrazu.
- Wolor, różnice wolorowe jako podstawa uzyskiwania wrażenia przestrzenności przedmiotów na płaszczyźnie. Modelunek światłocieniowy i cieniowanie.

- Różne sposoby ukazywania przestrzeni na płaszczyźnie (przypomnienie) ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów perspektywy linearnej (centralna, ukośna, z lotu ptaka, żabia), a także perspektywy malarskiej i powietrznej.
- Zasady komponowania dzieł sztuki, równowaga kompozycyjna jako podstawa tworzenia dzieła plastycznego, rodzaje kompozycji (statyczna, dynamiczna, otwarta, zamknięta, rytmiczna, symetryczna).
- Analizowanie czynników zewnętrznych i wewnętrznych determinujących kształt dzieł sztuki różnych dziedzin i okresów. Wpływ filozofii, religii, kultury, stylu epoki, czasu powstania, szkoły, temperamentu artystycznego twórcy. Uwarunkowania, ograniczenia związane z techniką i materiałem dzieła. Przyczyny przemian formy dzieł i związane z nimi przeobrażenia przekazu treści. Problematyka stosowania nowych i niekonwencjonalnych materiałów w sztuce nowoczesnej i współczesnej. Zacieranie się granic pomiędzy dziedzinami sztuki w XX i XXI wieku.
- Interpretacja świata w dziełach sztuki różnych epok, realistyczne ujęcie a ekspresja, deformacja oraz synteza jako środki wyrazu artystycznego podkreślające przekaz, wymowę dzieł.
- Przemiany kolorystyki i faktury obrazów w sztuce dawnej i nowoczesnej. Wpływ sposobów malowania na kolorystykę obrazów (laserunki, impasty). Wzrost spontaniczności wypowiedzi artystycznej i szybsze tempo powstawania dzieł, a co za tym idzie następowania przemian w sztuce 2. połowy XIX wieku i późniejszej m.in. pod wpływem wprowadzania nowych materiałów, wzrostu tempa życia i dokonywania odkryć naukowych.
- Wielokulturowość w sztuce polskiej. Przenikanie tradycji związanych z różnymi religiami i wyznaniem chrześcijańskimi oraz świadczące o tym zabytki architektoniczne najbliższej okolicy (np. synagogi, meczety, cerkwie) Analiza i porównanie różnych form budowli i dekoracji.
- Fotografia jako dziedzina torująca drogę do sztuki nowoczesnej, jej związki z twórczością impresjonistów. Od dokumentu do fotograficznego dzieła sztuki – różne rodzaje fotografii. Od dagerotypu do fotografii cyfrowej – rozwój techniki fotograficznej. Przeobrażenia funkcji sztuki związane z powstaniem fotografii, m.in. przejście od malarstwa głównej funkcji dokumentacyjnej.
- Teatr i film, ich forma plastyczna. Werbalny i pozawerbalny przekaz dzieł teatralnych i filmowych. Znaczenie scenografii. Plastyczne środki wyrazu kształtujące obraz

teatralny i filmowy. Polscy twórcy teatru plastycznego.

- Przemiany w rzeźbie od połowy XIX wieku – przejście od tematyki realistycznej, rozbudowanej formy, patosu, poruszania problemów egzystencjalnych człowieka, do prostoty, syntezy, zwartości formy rzeźby kubistycznej i odwołującej się do natury rzeźby organicznej. Stosowanie nowych materiałów w abstrakcyjnych, konstruktywistycznych formach przestrzennych. Rzeźba organiczna i ekspresyjna drugiej połowy XX wieku. Znaczenie deformacji jako środka potęgowania wymowy dzieła.

Poczet wielkich artystów:

- Auguste Rodin – egzystencjalna tematyka, głęboka symbolika rzeźb, różnicowanie faktury.
- Henry Moore – twórczość rzeźbiarska odwołująca się poprzez prostotę i syntezę formy do kultur starożytnych.
- Przemiany w architekturze od połowy XIX wieku do czasów współczesnych jako wyraz przemian cywilizacyjnych, rozwoju miast i zapotrzebowania na budowle spełniające nowe zadania. Zdobywcze konstrukcyjne związane z zastosowaniem nowych materiałów, prostota, geometryzacja kształtów, swoboda wyobraźni twórczej i konsekwentne realizowanie plastycznego kształtu budowli.
- Plakat jako forma reklamy wizualnej, jego przeobrażenia – od tradycyjnego plakatu do billboardu i reklamy telewizyjnej. Plakat jako kompozycja plastyczna. Analiza elementów języka plakatu (złożony znak graficzny, komentarz słowny, metaforyczna wymowa). Rodzaje plakatów (reklamowy, społeczny, kulturalny, autorski). Plakat jako sztuka ulicy, jego społeczne oddziaływanie i przesłanie. Polska szkoła plakatu. Biennale Plakatu w Warszawie.
- Wystawa plastyczna, wernisaż jako wydarzenie artystyczne, społeczne i osobiste artysty. Problematyka bezpośredniego odbioru sztuki, przeżycia estetycznego. Poznawanie działań mających na celu propagowanie działalności wystawienniczej galerii, muzeów. Przedsięwzięcia promocyjne skupione wokół wernisażu wystawy. Największe cyklicznie odbywające się przeglądy sztuki. Wybrane instytucje związane z zabezpieczeniem dóbr kultury oraz promocja sztuki. Znaczenie mediów.
- Pojęcie i rola awangardy w sztuce, porównywanie awangardowych i tradycyjnych dzieł sztuki tworzonych w tym samym czasie.

C. Działalność plastyczna

Cele ogólne działalności plastycznej:

- Tworzenie kompozycji plastycznych, podejmowanie działań ilustrujących zagadnienia programowe.
- Odkrywanie prawd o sztuce poprzez własną twórczość poprzedzające zapoznanie się z nimi w teorii.
- Komentarz dotyczący myśli przewodniej, najistotniejszych zagadnień omawianych epok, stylów, kierunków; ilustrowanie wybranych zagadnień we własnych pracach plastycznych.
- Ilustrowanie zdarzeń, uczuć, emocji nawiązujące do formy, treści i przekazu dzieł, nurtów artystycznych.
- Ekspresja plastyczna, czyli samodzielna twórczość uczniów rozumiana jako podejmowanie wysiłków; tworzenie kompozycji plastycznych, również komputerowych, pomysłowość, potrzeba oryginalności artystycznej.
- Obserwacja i odtwarzanie z natury w formie rysunkowej przedmiotów, osób, pejzaży, budowli, wnętrza; swobodne nawiązywanie do natury, inspirowanie się nią.
- Kształcenie umiejętności i rozwijanie zdolności manualnych, pokonywanie kryzysu twórczego nastolatków poprzez aktywność twórczą.

Właściwa działalność plastyczna:

Kompozycje plastyczne na płaszczyźnie:

- prace rysunkowe (rysunek czarno-biały – ołówkiem, tuszem, węglem; barwny – pastelami olejnymi i suchymi, kredkami ołówkowymi),
- prace malarskie (akwarelami, farbami plakatowymi) oraz wykorzystywanie sposobów malowania charakterystycznych dla określonych kierunków, np. dripping,
- prace technikami mieszanymi (techniki malarsko-rysunkowe, zastosowanie kolażu jako uzupełnienia prac malarskich i rysunkowych, kolaże z papierów kolorowych, gazet, tkanin, materiałów naturalnych, folii, tapet, papierów o zróżnicowanej fakturze itp.),
- prace prostymi technikami graficznymi możliwymi do realizacji w warunkach szkolnych lub domowych (np. monotypia, frotaż).

Projektowanie:

- plakatów, graficznych form użytkowych, form przestrzennych o charakterze prostym i

złożonym,

- projektowanie jako praca wstępna do innych działań plastycznych: planowanie prac malarskich i rysunkowych, szkicowanie pomysłu rzeźby, formy przestrzennej, modeli architektonicznych, tworzenie szkiców prac o charakterze konceptualnym, land artu, sztuki publicznej i innych,
- tworzenie projektów i prezentacji z wykorzystaniem komputerowych programów graficznych.

Wykonywanie przestrzennych form plastycznych:

- prace nawiązujące do tradycyjnego formowania rzeźb (technika lepienia w glinie, plastelinie lub modelinie itp.),
- tworzenie przestrzennych form rzeźbiarskich poprzez łączenie pudełek, tektury, folii, gałęzi i innych materiałów; łączenie różnych materiałów,
- tworzenie prostych modeli architektonicznych z pudełek papierowych, metalowych opakowań i innych materiałów.

Obmyślanie działań plastycznych nawiązujących do happeningu i performance (próby realizacji części zamierzeń, plan kolejności, etapów zamierzenia, podział zadań) oraz do innych działań inspirowanych sztuką współczesną.

Realizowanie różnorodnych działań w celu promocji wydarzenia artystycznego, np. aranżacja przestrzeni wystawowej, oprawa prac plastycznych, opracowanie zaproszeń, katalogu, plakatu wystawy, przekazanie informacji o wystawie w gazetce szkolnej, recenzja z wystawy, działania podejmowane przez komisarza wystawy, forma wernisażu.

IV. Procedury osiągnięcia szczegółowych celów edukacyjnych

A. Procedury osiągnięcia celów

- Obserwowanie świata, inspirowanie się otaczającą rzeczywistością i własnymi przeżyciami w tworzonych pracach plastycznych.
- Ilustrowanie, naśladowanie, komentowanie we własnych działaniach zdarzeń, problemów współczesnego świata i otaczających zjawisk.
- Posługiwanie się syntezą, deformacją, ekspresją dla wydobycia najistotniejszych treści. Tworzenie i przekazywanie komunikatów pozawerbalnych za pomocą języka plastyki, czyli środków wyrazu plastycznego.
- Podejmowanie działań twórczych o zróżnicowanym charakterze. Tworzenie prac plastycznych w technikach tradycyjnych i nawiązujących do sztuki nowej i najnowszej o różnej formie.
- Tworzenie prac plastycznych w pracowni, na terenie szkoły i w plenerze, np. w pobliżu obiektów zabytkowych, w skansenach, podczas zwiedzania wystaw..
- Projektowanie form plastycznych, planowanie kolejności podejmowanych działań w pracy indywidualnej i grupowej.
- Świadome stosowanie pojęć języka plastyki, środków wyrazu artystycznego w samodzielnej twórczości. Posługiwanie się terminami plastycznymi podczas omawiania własnej twórczości.
- Poznawanie i analizowanie zjawisk w sztuce na tle kręgu kulturowego, tła historycznego mającego wpływ na powstające w danym okresie dzieła i na twórczość artystów.
- Formułowanie wypowiedzi o sztuce, analizowania dzieł, twórczości artystów, posługiwanie się właściwymi terminami plastycznymi podczas odpowiedzi.
- Porównywanie zjawisk, kierunków, okresów, epok w sztuce oraz twórczości poszczególnych artystów.
- Pośredni odbiór sztuki poprzez kontakt z dziełami reprodukowanymi w różnej formie oraz bezpośredni – w muzeach, galeriach, w obiektach zabytkowych najbliższej okolicy, skansenach sztuki ludowej regionu.
- Dyskusowanie, rozmawianie na temat sztuki, próby werbalizacji przeżyć związanych z odbiorem sztuki.

- Wykonywanie ćwiczeń teoretycznych dotyczących poznawanej wiedzy z historii sztuki.
- Tworzenie kompozycji plastycznych, wykonywanie prostych ćwiczeń plastycznych, podejmowanie działań twórczych inspirowanych poznawanymi zjawiskami w sztuce. Wykonywanie ćwiczeń plastycznych wyjaśniających wybrane zagadnienia dotyczące elementów formalnych omawianych dzieł sztuki.
- Prezentowanie przekrojowych prac omawiających wybrane zagadnienia z dziejów sztuki, łączących opracowanie graficzne tekstu, materiał ilustracyjny i formy graficzne.
- Tworzenie koncepcji, planu działań dotyczących promocji własnej twórczości na terenie szkoły i w środowisku lokalnym. Realizacja działań zgodnie z założonym z planem, weryfikowanie planów i podejmowanie działań dodatkowych.

Metody i formy osiągnięcia celów

- pogadanki o sztuce i tajemnicach plastyki,
- prezentacje materiału ilustracyjnego (reprodukcji, eksponatów),
- prezentacje wybranych fragmentów tekstów o sztuce,
- ćwiczenia plastyczne z korektą nauczyciela,
- ćwiczenia teoretyczne dotyczące dziejów sztuki,
- realizowanie projektów tradycyjnymi metodami oraz prezentacji multimedialnych, filmów,
- rozmowy i dyskusje o sztuce i własnej twórczości,
- prezentacje wytworów plastycznych, projektów, ćwiczeń wykonywanych przez uczniów.

Proponowane metody przekazywania treści edukacyjnych mogą być realizowane poprzez:

- aktywizowanie uczniów do samodzielnego odkrywania prawd o plastyce,
- przeplatanie różnych metod nauczania w ciągu jednostki lekcyjnej,
- przeplatanie różnych form aktywności ucznia w ciągu jednostki lekcyjnej,
- wskazywanie uczniom przyczyny i celu działania plastycznego, ćwiczenia teoretycznego,
- stawianie pytań otwartych,
- formułowanie problemów plastycznych do rozwiązania,

- odnoszenie wiedzy i umiejętności plastycznych do życia codziennego, wskazywanie ich przydatności w praktyce, innych dziedzinach życia (nauce, kulturze),
- objaśnianie sposobów wykonywania ćwiczeń plastycznych, dokonywanie korekt prac uczniów,
- ułatwianie znalezienia samodzielnej odpowiedzi poprzez stawianie dodatkowych pytań, naprowadzanie, umożliwienie korzystania z dodatkowych źródeł wiedzy,
- motywowanie do pracy poprzez eksponowanie wytworów plastycznych uczniów.

W praktyce proces nauczania może obejmować:

- indywidualną,
- grupową,
- zbiorową

formę pracy uczniów w czasie obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz rozszerzających i pogłębiających je zajęć pozalekcyjnych.

Praca indywidualna będzie miała na celu pogłębianie samodzielności, pomysłowości ucznia zarówno w zakresie ekspresji plastycznej, jak i wypowiedzi, refleksji na temat dzieł i sensu tworzenia.

Grupowa praca uczniów ma za zadanie zintegrować ich wokół powstającej pracy, wytworu, projektu, wypowiedzi. Na pierwszy plan wysuwają się tu cele wychowawcze związane z umiejętnością współdziałania, planowania, projektowania i dochodzenia do kompromisu.

Zbiorowa forma odbioru treści edukacyjnych łączy zespół klasowy, uzupełnia, wzbogaca uczniów o doświadczenia twórcze, odkrycia, wypowiedzi innych przedstawicieli danej grupy.

Zajęcia edukacyjne mogą odbywać się:

- w sali lekcyjnej wyposażonej w komputery lub pracowni komputerowej,
- w plenerze,
- w obiektach zabytkowych regionu, skansenie sztuki ludowej,
- w muzeach na ekspozycjach stałych i czasowych (lekcje muzealne),
- w galeriach podczas zajęć o charakterze tradycyjnym i eksperymentalnym, co umożliwia uczniom kontakt z nowymi i najnowszymi tendencjami w sztuce.

Środki i materiały dydaktyczne do realizacji programu

1. Podstawowe:

- podręcznik,
- zeszyt ćwiczeń,
- poradnik dla nauczyciela,
- dowolny wybrany przez nauczyciela materiał ilustracyjny odnoszący się do omawianych zagadnień plastycznych (reprodukcje dzieł sztuki w albumach, na slajdach, foliogramach lub płytach CD),
- wybrany słownik terminów plastycznych,
- materiały plastyczne dla uczniów do realizacji prac plastycznych w różnych popularnych technikach malarskich, rysunkowych, mieszanych, materiały do projektowania i wykonywania przestrzennych prac plastycznych.

2. Uzupełniające:

- zeszyt przedmiotowy,
- miejsce do stałego eksponowania prac uczniów,
- miejsce do gromadzenia i przechowywania prac uczniów,
- odtwarzacz wideo, DVD, np. do prezentowania filmów o sztuce,
- komputer, m.in. do prezentowania materiału ilustracyjnego, wykorzystywania programów edukacyjnych o sztuce, a także korzystania ze słownika lub encyklopedii multimedialnej,
- projektor multimedialny i laptop,
- kamera,
- aparat fotograficzny cyfrowy (ze względu na łatwy dostęp do zdjęć i możliwość dokonania obróbki w komputerze),
- aparat fotograficzny lub kamera wbudowana w telefon komórkowy,
- nietypowe materiały mogące posłużyć jako tworzywo do prac plastycznych (odpady, czyli zużyte opakowania z różnych materiałów, tektury, folie; materiały naturalne itp.),
- inne materiały wybrane przez nauczyciela.

V. Planowane osiągnięcia ucznia i propozycje ich oceny

Prognozowanie efektów nauczania i wychowania

- Uwrażliwienie na piękno, rozwinięcie wyobraźni pomysłowości, kreatywności podczas samodzielnej twórczości. Wyrobienie umiejętności posługiwania się wyobraźnią plastyczną w różnych dziedzinach życia codziennego i stosowania w nich wiedzy o plastyce.
- Wyposażenie uczniów w wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne dotyczące sztuk plastycznych umożliwiające podjęcie nauki wiedzy o kulturze na następnym etapie edukacyjnym. Wyposażenie w umiejętności szukania źródeł wiedzy o sztukach wizualnych.
- Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności umożliwiające świadome uczestnictwo w kulturze, aktywny, krytyczny – bezpośredni i pośredni – odbiór sztuki. Wartościowanie zjawisk artystycznych, umiejętność odróżniania obiektywnych wartości dzieł od indywidualnych upodobań i mody.
- Wyposażenie uczniów w podstawową wiedzę dotyczącą plastyki i umiejętności praktyczne umożliwiające samodzielną amatorską twórczość plastyczną, prezentowanie swojej postawy, wrażliwości artystycznej, właściwe spędzanie wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem terapeutycznej roli sztuki, pozbywania się negatywnych emocji podczas działań plastycznych. Prezentowanie aktywnej, twórczej postawy, kreatywność.
- Wyposażenie uczniów w umiejętności odczytywania różnorodnych komunikatów zawartych w dziełach różnych epok oraz samodzielnego nadawania ich we własnych przedsięwzięciach.
- Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności praktyczne pozwalające na zauważanie różnych form plastyki w życiu codziennym, jej związków z innymi dziedzinami i związane z tym świadome kształtowanie najbliższego oraz dalszego otoczenia poprzez dążenie do osiągnięcia w nim piękna i harmonii. Umiejętność stosowania wiedzy o plastyce w innych dziedzinach życia.
- Wyposażenie uczniów zdolnych w wiedzę o sztuce i praktyczne umiejętności plastyczne pozwalające na podjęcie nauki w szkołach, klasach o profilu plastycznym i artystycznym poprzez podejmowanie dodatkowych działań edukacyjnych w ramach

konsultacji lub zajęć pozalekcyjnych..

B. Zasady, metody i kryteria oceny osiągnięć ucznia

Przedmiotowy system oceniania powinien stanowić całościowy system analizy i weryfikacji pracy nauczyciela oraz ucznia pod kątem:

- stopnia przyswojenia wiedzy przez uczniów, ich praktycznej aktywności twórczej,
- umiejętność formułowania przez uczniów wypowiedzi werbalnej i samodzielnej działalności artystycznej oraz dokonywania prób analizy dzieł, oceny własnej twórczości, a także zawartego w nich przekazu kulturowego,
- motywacji uczniów do pracy rozumianej jako wypadkowa ich zaangażowania, naturalnych zdolności oraz systematyczności i obowiązkowości w realizacji zadań.

Przedmiotowy system oceniania musi być zgodny z wewnątrzszkolnym systemem oceniania dla wszystkich przedmiotów nauczanych w danej szkole. Reguluje on m.in. procentowe wymagania przypisane do określonej oceny, ilość nieprzygotowań przysługujących uczniowi podczas jednego semestru nauki, sposób i możliwość poprawiania ocen, minimalny czas potrzebny na przygotowanie pracy o dużej objętości, tryb zapowiadania sprawdzianów. Pozostałe zasady nauczyciel ustala sam i podaje uczniom na początku semestru lub roku szkolnego akcentując, co i w jaki sposób będzie oceniane, jakie postawy i działania będą promowane, jak traktowane będą uchybienia w realizacji obowiązków.

Ocenianie powinno być systematyczne, regularne. Właściwie stosowane – będzie odpowiednio motywować uczniów do pracy, stanie się wskazówką do dalszej pracy nauczyciela i jej ewaluacji.

Ocena ma przede wszystkim funkcję motywacyjną i informacyjną. Powinna być życzliwym opisem pracy ucznia zachęcającym do podejmowania dalszych wysiłków, podkreślającym pozytywne aspekty jego pracy. Ocena określa przede wszystkim to, co uczeń umie, potrafi, rozumie, przez co pozwala na jednoznaczne zdiagnozowanie braków w realizacji wymagań programowych. Ze względu na specyfikę przedmiotu, który dotyka sfery tak osobistej, jak samodzielna twórczość czy też doświadczanie przeżycia estetycznego, oceniając należy podkreślać dobre strony pracy, nie wyrokować zaś o cechach ucznia (np. zdolny, niezdolny), a jednocześnie stawiać wymagania tak, by nie doszło do obniżenia motywacji do podejmowania dalszej pracy. Pozwoli to nie zahamować aktywności młodzieży.

Ocenę twórczości i refleksji o dziełach plastycznych starajmy się indywidualizować, dążmy do unikania subiektywizmu w podejściu do działań uczniów, doceniajmy różnorodności

rozwiązań plastycznych i wypowiedzi związanych z cechami osobowości ucznia, np. odwagą, nieśmiałością, temperamentem artystycznym, stylem, charakterem rysunku.

1. Ocenianie jako analiza poziomu umiejętności

W procesie oceniania zastanawiamy się, jakie korzyści edukacyjne uczeń wyniósł z lekcji, co w praktyce przedstawia się w określeniu poziomu umiejętności ucznia dotyczących przedmiotu nauczania, który uzyskał on po przeprowadzonych zajęciach (jednostce lekcyjnej lub cyklu lekcji).

W ten sposób przyjmujemy, że zakres podstawowy obejmuje umiejętności potrzebne do uzyskania przez ucznia oceny dopuszczającej i dostatecznej, ponadpodstawowy – dobrej i bardzo dobrej.

W systemie oceniania jako ocenę wyjściową przyjmujemy ocenę dobrą, ponieważ opisuje ona rozszerzony poziom opanowania treści programowych, który gwarantuje dobre podstawy kontynuowania nauki plastyki..

Przy właściwej realizacji i ewaluacji programu, stawianiu odpowiednich zadań, właściwym ich wyjaśnianiu, większość uczniów ma możliwość otrzymania oceny dobrej oraz ocen wyższych.

	Umiejętności	
przedmiot ocenianych umiejętności (co oceniamy?)	Zakres podstawowy	Zakres ponadpodstawowy
wiedza dotycząca historii sztuki i związanych z nimi tajemnic plastyki (wypowiedzi ustne, pisemne, ćwiczenia, prezentacje)	wypowiedzi odtwórcze – prosty opis dzieła, epoki, umiejętność podania jednego, kilku najbardziej typowych przykładów dzieł, określanie przybliżonego przedziału czasowego ich powstania; prostota, naiwność wypowiedzi na zadany temat	wypowiedzi twórcze – rozbudowany opis, analiza, interpretacja dzieł, porównywanie dzieł różnych stylów, epok; podawanie wielu przykładów dzieł, umiejętność umiejscowienia ich w określonym czasie na tle kultury; formułowanie własnych opinii, wniosków na zadany temat; dojrzałe i rozbudowane wypowiedzi,
twórczość plastyczna, doskonalenie	tworzenie pracy plastycznej bez określonego zamysłu z	właściwe, konsekwentne, planowanie i realizowanie pracy

<p>umiejętności manualnych, praktyczne zastosowanie pojęć języka plastyki (działania plastyczne o zróżnicowanym charakterze – tradycyjne i nawiązujące do sztuki współczesnej)</p>	<p>zachowaniem luźnych związków z tematem, uproszczona forma i technika zadania; słaby, przeciętny poziom plastyczny pracy wyrażony poprzez niekonsekwentne, często przypadkowe zastosowanie środków wyrazu artystycznego; niski poziom estetyki pracy, stereotypowe refleksje o świecie zawarte w pracy plastycznej; schematyczność, prostota, stosowanie rozwiązań typowych;</p>	<p>plastycznej zgodnie z zadanym tematem, przemyślane zastosowanie odpowiednich środków wyrazu artystycznego przy zastosowaniu właściwej techniki, przyczyniające się do dobrego i bardzo dobrego poziomu pracy, estetyczne wykonanie zadania; dojrzałość refleksji o świecie w pracy plastycznej, oryginalność myślenia, wyobraźnia i pomysłowość widoczna w wykonywanych pracach i podejmowanych działaniach; prezentowanie twórczej, poszukującej postawy</p>
<p>wypowiedzi o charakterze mieszanym – łączące elementy historii sztuki i kultury (tworzenie, opracowywanie albumów, plansz, plakatów prezentacji multimedialnych, filmów dotyczących artystów, kierunków w sztuce, prace związane z realizacją ścieżek międzyprzedmiotowych zgodnie z zasadami kompozycji plastycznej)</p>	<p>prostota i przypadkowość połączenia form graficznych, treści i ilustracji (reprodukcji)</p>	<p>umiejętność oryginalnego, graficznego opracowania tekstu, ilustracji (reprodukcji), form graficznych w celu stworzenia pracy charakterze przekrojowym, umiejętność dokonywania wyboru najistotniejszych treści, ilustracji (reprodukcji), komponowania ich z elementami graficznymi,</p>
<p>postawa na lekcji, motywacja do pracy, aktywność, właściwe postawy społeczne w czasie lekcji (m. in. podejmowanie współpracy)</p>	<p>podejmowanie prostych działań koniecznych do wykonania zadania, bierność, realizowanie zadań w ograniczonym zakresie uwarunkowane słabym przygotowaniem do lekcji; podejmowanie ograniczonej współpracy przy realizacji zadań grupowych, zachowania utrudniające pełną współpracę i właściwy podział zadań w grupie; bierny odbiór sztuki w galerii, muzeum, niepełne przyswojenie właściwych form zachowań odpowiednich w trakcie bezpośredniego odbioru</p>	<p>podejmowanie aktywnego działania, zainteresowanie tematem, zaangażowanie w podjętą pracę niezależne od prezentowanych zdolności i umiejętności; dobre przygotowanie do lekcji; umiejętność właściwej współpracy, podziału zadań podczas realizacji prac grupowych; aktywny odbiór i wysoka kultura osobista, właściwe zachowanie podczas bezpośredniego kontaktu z dziełami sztuki w muzeach,</p>

	kultury w muzeach, galeriach, zabytkach, obiektach sakralnych; podejmowanie przypadkowych, wyrywkowych działań związanych z planowaniem promowania sztuki w najbliższym otoczeniu	galeriach i innych obiektach kultury; umiejętność określania, planowania i realizowania zadań związanych z promowaniem sztuki w najbliższym otoczeniu, znajomość zasad i zasięgu promocji sztuki w dużych galeriach i muzeach
--	---	---

2. Ocenianie jako analizowanie poziomu opanowania treści programowych

Zakres opanowanych treści programowych	
ocena niedostateczna	poziom opanowanych treści nie umożliwia podjęcia nauki na następnym etapie edukacyjnym
ocena dopuszczająca (opanowanie treści koniecznych)	przyswojenie prostych informacji, umiejętności i treści przydatnych życiowo umożliwiających realizację zadań życia codziennego nawiązujących do plastyki i kontynuację nauki na następnym stopniu edukacyjnym
ocena dostateczna (opanowanie treści podstawowych)	przyswojenie wybranych umiejętności i treści nauczania, wykorzystywanie ich w celu wykonania prostych zadań teoretycznych i ćwiczeń praktycznych o charakterze odtwórczym, stereotypowym i schematycznej formie
ocena dobra (opanowanie treści rozszerzonych)	przyswojenie szerszego zakresu praktycznych i teoretycznych treści programowych pozwalających na wykonywanie złożonych ćwiczeń praktycznych i teoretycznych, analizowanie poznawanych treści, przenoszenie wiedzy na inne dziedziny, zauważanie związków wiedzy teoretycznej z praktycznym działaniem i życiem codziennym, kształtowaniem otoczenia; duża aktywność twórcza
ocena bardzo dobra (opanowanie treści dopełniających)	pełna realizacja wymagań programowych oraz podstaw programowych; bardzo dobre przyswojenie treści teoretycznych, zauważanie związków i wpływu plastyki na różne dziedziny sztuki kultury; umiejętność stosowania poznanej wiedzy do wykonywania oryginalnych zadań twórczych, myślenie przekrojowe,

	<p>analizowanie, wnioskowanie widoczne w realizowanych zadaniach teoretycznych i praktycznych; bardzo duża twórcza aktywność i zaangażowanie w podejmowaną pracę</p>
<p>ocena celująca (opanowanie treści wykraczających poza program)</p>	<p>wiedza, umiejętności praktyczne, zamiłowania artystyczne przewyższające zakres pełnej realizacji programu, a tym samym podstaw programowych; zauważanie złożonych związków kulturowych plastyki z innymi dziedzinami sztuki, nauki, kultury; świadomość wpływu sztuki na rzeczywistość; realizacja prac konkursowych; motywacja i dojrzałość podejścia do nauki plastyki przewyższająca wymagania edukacyjne przewidziane dla młodzieży na tym etapie edukacyjnym; postawa twórcza, aktywna, poszukująca</p>